

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/151/2022
Identifikačné číslo spisu:	1110249629
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1110249629.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S.. F.. Z. N., narodeného X. J. XXXX, X., X. X, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu ušlého zisku a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/167/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. mája 2021 sp. zn. 8Co/12/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. mája 2021 sp. zn. 8Co/12/2021-645 a rozsudok bývalého Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 10C/167/2010-609 zo dňa 20. októbra 2020 z r u š u j e a v e c v r a c i a M e s t s k é m u s ú d u B r a t i s l a v a I V n a ď a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Bratislava I dňa 21. decembra 2010 domáhal proti žalovanej zaplataenia nemajetkovej ujmy (odškodného) vo výške 689 000 eur a škody vo výške 5 525 423,44 eura s príslušenstvom titulom náhrady škody spôsobenej rozhodnutím orgánu štátu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

1.1. Dôvodil, že ako podnikateľ v oblasti medzinárodného obchodu sa stal v období od 21. februára 1995 do 23. februára 2010 objektom a obeťou neodôvodneného a nezákonného trestného stíhania za viaceré trestné skutky vymyslené vyšetrovateľom PZ Okresného úradu vyšetrovateľa PZ Bratislava I v konaní ČVS: VP-139/30-95Ko. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia za trestný čin skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie spolupáchateľstvom zo dňa 21. februára 1995 podal žalobca v zákonom stanovenej lehote sťažnosť, ktorú prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava I uznesením č. k. 1Pv 130/95-10 zo dňa 30. marca 1995 zamietla. Obdobne boli prokuratúrou zamietnuté aj sťažnosti proti uzneseniam o vznesení nezákonných obvinení za trestné činy, ktoré nemali oporu v platných ustanoveniach Trestného zákona účinného v čase údajného spáchania trestného činu. Zastavenie trestného stíhania po pätnástich rokoch preukázalo nezákonnosť konania týchto subjektov proti žalobcovi a v konečnom dôsledku viedlo ku škode na majetku žalobcu vo forme ušlého zisku v rozhodnom období v sume 5 521 156,52 eura istiny s príslušenstvom.

2. Okresný súd Bratislava I rozsudkom č. k. 10C/167/2010-609 zo dňa 20. októbra 2020 rozhodol tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Výrokom II. žalovanej nárok na náhradu trov súdneho konania nepriznal.

2.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa domáhal svojho nároku titulom vydania nezákonných rozhodnutí o vznesení obvinenia žalobcovi Obvodným úradom vyšetrovania PZ Bratislava I vedených pod ČVS: VP-139-30-95 Ko, ako aj rozhodnutí Okresného súdu Bratislava I (príkaz na zatknutie, príkaz na vyšetrovanie duševného stavu), Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave zo dňa 08. novembra 2000, č. p.: KRP-1024/CP-2000-V (o odňatí cestovných pasov), majúci za to, že tieto sú v zmysle uznesenia Okresnej prokuratúry Bratislava I zo dňa 03. februára 2010, č. k. 1 Pv 76/10-3, ktoré trestné stíhanie voči žalobcovi zastavilo, považované za nezákonné.

2.2. Zákon č. 58/1969 Zb., ako ani zákon č. 514/2003 Z. z. bližšie nedefinuje pojem nezákonného rozhodnutia. Z dôvodovej správy k zákonu č. 514/2003 Z. z. vyplýva, že za nezákonné rozhodnutie možno považovať rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky alebo záväzkami Slovenskej republiky vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. Toto rozhodnutie môže byť vydané najmä v občianskom súdnom konaní, v správnom konaní alebo v trestnom konaní. Nezákonnosť rozhodnutia môže byť tak rozmanitá, že jeho zovšeobecnené vyjadrenie v definícii ako i zovšeobecňujúci popis naráža na neprekonateľné prekážky. Otázka, či bolo vydané nezákonné rozhodnutie, je preto potrebné posudzovať so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu. Za nezákonné rozhodnutia označil žalobca v prejednávacom spore rozhodnutia v rámci prípravného konania o vznesení obvinenia, ako aj ďalšie súvisiace procesné rozhodnutia súdu. V tejto súvislosti súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 163/2013 zo dňa 13. novembra 2013, ktorý uvádza, že vydanie uznesenia o vznesení obvinenia nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. za odporujúce zákonu, iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila (obdobne napr. aj Uznesenie Ústavného súdu České republiky sp. zn. I. ÚS 1869/09 zo dňa 25. novembra 2009).

2.3. Trestné stíhanie žalobcu bolo zastavené uznesením Okresnej prokuratúry Bratislava I zo dňa 03. februára 2010, sp. zn. 1Pv 76/10, z dôvodu premlčania trestného stíhania a zániku trestnosti skutkov. Dôvodom na zastavenie teda nebola skutočnosť, že by v rámci prípravného konania bolo preukázané, že žalobca ako obvinený nespáchal trestné činy, ktoré mu boli kladené za vinu, resp. že skutok sa nestal. Ustálená súdna prax považuje nenaplnenie predpokladu o spáchaní trestného činu obvineným za nevyhnutnú podmienku pre vznik nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Táto podmienka je pritom splnená vždy, ak trestné stíhanie obvineného bolo zastavené z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, sa nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený. O nenaplnení predpokladu spáchania trestného činu obvineným však nemožno hovoriť v prípade premlčania trestného stíhania, kedy dôvod zastavenia trestného stíhania závisí len od splnenia objektívne zákonom stanovených podmienok (od márneho uplynutia premlčacej doby), spáchanie skutku majúceho znaky trestného činu obvineným ale nijako nespochybňuje (Rozsudok NS SR zo dňa 23. júla 2018, sp. zn. 1Cdo/167/2016). Na základe uvedených skutočností súd dospel k záveru, že tu nie je možné vyhodnotiť žalobcom namietané uznesenia vydané v rámci prípravného konania za nezákonné.

2.4. Súd považoval za nedôvodný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 22 500 eur ktorá mu mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom, spočívajúcim v prieťahoch počas obdobia takmer 15 rokov v označenom konaní, a to za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., ako aj zákona č. 514/2003 Z. z. platného a účinného v rozhodnom čase. Napriek tomu, že ustanovenie § 9 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., v zmysle ktorého pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy spočívajúceho v porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných prieťahoch v konaní možno vychádzať len z výsledkov vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, povereného príslušníka Policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy prokurátorom, bolo prijaté až novelou č. 412/2012 Z. z., mal súd za to, že v rámci rozhodovania o uvedenom nároku nie je oprávnený suplovať rozhodnutie príslušného

nadriadeného orgánu, ktorý by vyhodnotil podané sťažnosti žalobcu na prieťahy v prípravnom konaní za dôvodné. Na uplatnenie tohto nároku slúži iný inštitút, ktorý mohol žalobca v rámci prípravného konania na ochranu svojho práva využiť.

2.5. Za skutočnú škodu žalobca označil sumu vo výške 4 266,92 eura s príslušenstvom, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku rozhodnutia Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave zo dňa 08. novembra 2000, sp. zn. KRP-1024/CP-2000-V, o odňatí cestovného pasu. Súd mal za to, že predmetná pohľadávka nevznikla v príčinnej súvislosti s vedením prípravného konania vo veci žalobcu, nakoľko predmetná obchodná spoločnosť nebola účastníkom správneho konania o odňatí cestovných pasov žalobcovi, a preto táto pohľadávka ani nemohla byť postúpená na žalobcu.

2.6. V súvislosti s náhradou skutočnej škody vo výške 4 643 378,12 eura s príslušenstvom, súd poukázal na argumentáciu, že aj táto škoda mala vzniknúť obchodnej spoločnosti I. K. N., N..V.Q. v dôsledku vydaných rozhodnutí v prípravnom konaní znemožnením inkasa zmenky. Menovaná obchodná spoločnosť nebola subjektom, voči ktorému bolo vedené trestné stíhanie a „nezákonné“ rozhodnutia sa jej vecne nedotýkali. Z uvedeného dôvodu nemohla vzniknúť menovanej obchodnej spoločnosti pohľadávka voči žalovanej, ktorú by následne na základe zmluvy o postúpení pohľadávky postúpila na žalobcu. Z predloženej fotokópie zmenky vyplýva, že táto je vystavená na meno: I. K. N., N..V.Q. a splatná dňa 15. septembra 1997. Súd má za to, že obchodnej spoločnosti pre prípad, že žalobca nemal možnosť inkasovať zmenku, nič nebránilo, aby týmto poverila F. S. S., druhého konateľa spoločnosti (tak ako vyplýva z OR SR v rozhodnom období).

2.7. Súd nemal za splnené ani preukázanie ďalších dvoch žalobcom uplatnených nárokov, a to náhrady ušlej mzdy vo výške 705 835,49 eura a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 300 000 eur, z dôvodu zásahu do práva na súkromie žalobcu.

2.8. Nakoľko súd nemal preukázanú existenciu nezákonného rozhodnutia, príp. nesprávneho úradného postupu, ako ani vznik škody, nie je možné konštatovať, že uplatňovaná výška škody a nemajetkovej ujmy mohla vzniknúť v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím

či nesprávnym úradným postupom. Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žalobca nepreukázal kumulatívne splnenie všetkých zákonom predpokladaných podmienok pre úspešné uplatnenie náhrady škody a nemajetkovej ujmy v tomto konaní, a preto žalobu v celom rozsahu ako nedôvodnú zamietol.

3. Proti vyššie uvedenému rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca dňa 25. novembra 2020 odvolanie, ktoré odôvodnil ustanoveniami § 365 ods. 1 písm. b) a h) CSP (písm. b) teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a písm. h) že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

3.1. Krajský súd v Bratislave rozhodol rozsudkom č. k. 8Co/12/2021-645 zo dňa 18. mája 2021 tak, že výrokom I. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3.2. Vo svojom odôvodnení odvolací súd v bode 5. konštatoval, že súd prvej inštancie vec správne posúdil po právnej stránke, keď jeho závery vychádzajú zo správnej aplikácie ako i výkladu právnych predpisov. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na správnom právnom názore v súvislosti s aplikáciou zákona č. 58/1969 Zb. a zákona č. 514/2003 Z. z., že žalobca nepreukázal kumulatívne splnenie všetkých zákonom stanovených predpokladov vzniku nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Žalobca v podanom odvolaní neargumentoval skutočnosťami, ktoré by mali za následok zmenu súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu alebo jeho právneho hodnotenia, z konania pred súdom prvej inštancie iný, než napadnutým rozsudkom vyslovený právny záver nevyplyva.

3.3. K námietke odvolateľa týkajúcej sa nedostatočného odôvodnenia odvolací súd uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie je tak dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v odvolacom konaní z hľadiska správnosti zaujatých skutkových a právnych záverov, proti týmto záverom súdu prvej inštancie mohol žalobca náležite skutkovo a právne argumentovať, a preto v tejto súvislosti bolo zachované jeho právo na spravodlivý súdny proces, nebola mu odňatá možnosť konať pred súdom len z dôvodu, že odôvodnenie rozhodnutia nezodpovedá jeho predstavám a očakávaniam, a preto žalobcom uplatnený odvolací dôvod založený na tvrdení, že bolo porušené jeho právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, nemôže obstať.

3.4. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď zisťoval v konaní existenciu objektívnej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi činnými v trestnom konaní podľa zákona č. 58/1969 Zb., resp. zákona č. 514/2003 Z. z., pre vznik ktorej sa vyžaduje súčasné splnenie troch podmienok, a to:

1./ existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, resp. nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnostných právach poškodeného

2./ nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup orgánu štátu a

3./ príčinná súvislosť medzi škodou (nemajetkovou ujmov) a nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom.

3.5. Ustálená súdna prax dospela k záveru, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením, judikatúra súdov (R 37/2014) považuje za špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., a to ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, t. j. že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie sa nestal; že skutok nie je trestným činom; resp. že skutok nespáchal obvinený. O nenaplnení predpokladu spáchania trestného činu obvineným však nemožno hovoriť v prípade premlčania trestného stíhania, kedy dôvod zastavenia trestného stíhania závisí len od splnenia objektívne zákonom ustanovených podmienok (od márneho uplynutia premlčacej doby), lebo spáchanie skutku majúceho znaky trestného činu obvineným sa tým nijako nespochybňuje; v prípade zastavenia trestného stíhania z dôvodu jeho premlčania právo na náhradu škody nevznikne (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo/167/2016 zo dňa 23. júla 2018, obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/50/2019).

3.6. V danom prípade nebolo trestné stíhanie vedené voči žalobcovi zastavené z dôvodu, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, teda z dôvodov, že ku skutku, pre ktorý bol obvinený, nedošlo, že by sa ho nedopustil a ani z dôvodu, že by skutok nebol trestným činom, ale v tomto prípade došlo k zastaveniu trestného stíhania výlučne z dôvodu premlčania, ktorým trestnosť činu zaniká. Žalobcovi nemohol vzniknúť nárok na náhradu škody, vrátane nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, keďže v jeho prípade nemožno jednoznačne konštatovať, že podozrenia zo spáchania skutku, z ktorých bol obvinený, sa nepotvrdili, a teda že trestné stíhanie proti nemu nemali byť ani začaté. Na základe zastavenia trestného stíhania z dôvodu premlčania tak v danom prípade nemožno jednoznačne dospieť k záveru, ktorý predpokladá súdna judikatúra, a to, že na základe výsledkov trestného (prípravného) konania sa nejedná o trestný čin, resp. že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo, a preto nemožno, ako to správne konštatoval aj súd prvej inštancie, dôvodiť ani nezákonnosť rozhodnutia o vznesení obvinenia.

3.7. Odvolací súd si osvojil tieto právne závery a nemal dôvod sa v danej veci od nich odchýliť a zhodne s právnym záverom súdu prvej inštancie, na ktorom spočíva jeho rozhodnutie, dospel k záveru, že nie je splnený základný predpoklad vzniku nároku žalobcu na náhradu škody spôsobenú mu uzneseniami o vznesení obvinenia, keď nemožno považovať rozhodnutia o vznesení obvinenia za nezákonné, za stavu, pokiaľ následne v trestnom konaní došlo k zastaveniu trestného stíhania pre premlčanie. Pokiaľ teda bolo v preskúmvanej veci trestné stíhanie žalobcu zastavené z dôvodu jeho premlčania, súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že uznesenia o vznesení obvinenia, ako i ďalšie rozhodnutia vydané v rámci prípravného konania, nemožno považovať za nezákonné, a v tomto prípade nárok na náhradu škody žalobcovi nevznikol. S poukazom na uvedené závery možno uzavrieť, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza zo správneho právneho posúdenia veci, pokiaľ ide o vyriešenie otázky vzťahu uznesenia o vznesení obvinenia a uznesenia o zastavení trestného stíhania pre premlčanie, z hľadiska naplnenia predpokladov pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

3.8. K výhradám žalobcu k vedeniu konania a k postupu súdu prvej inštancie odvolací súd považoval za potrebné poznamenať, že v prípade znemožnenia strane uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. Odvolací súd v tomto prípade dospel k záveru, že pokiaľ by aj súd prvej inštancie pochybil tým, že nedoručil záverečnú reč žalovanej žalobcovi, bolo konanie na súde prvej inštancie ako celok zákonné a spravodlivé. Žalobca sa preto nedôvodne dovoľáva porušenia jeho práva na spravodlivý súdny proces v súvislosti s

nedoručením mu záverečnej reči žalovanej.

3.9. Zo spisu nevyplýva žiadna okolnosť svedčiaca o tom, že by u zákonnej sudkyne JUDr. Silvie Rovňánkovej neboli dané dostatočné záruky objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania. Žalobca neuviedol žiadny zákonom uznaný dôvod zaujatosti spochybňujúci nezaujatosť sudkyne súdu prvej inštancie. Odvolací súd pochybnosti žalobcu o nezaujatosti sudkyne nepovažoval za také, ktoré by mohli mať právnu relevanciu a bol toho názoru, že sú motivované tým, že nebolo rozhodnuté podľa subjektívnych predstáv žalobcu; hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí strane a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Za dôvody pre vylúčenie sudcu totiž nemožno považovať okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní alebo v jeho rozhodovaní.

3.10. Odvolací súd tak nepovažoval námietky žalobcu uvádzané v odvolaní za dôvodné a za stavu, keď súd prvej inštancie na základe dostatočne zisteného skutkového stavu a riadne vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, správne vec posúdil aj po právnej stránke a neporušil ani zásadu kontradiktórnosti konania, žalobcom uplatnené odvolacie dôvody nemohli obstáť. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu, vrátane súvisiaceho, odvolacími dôvodmi osobitne nenapadnutého, výroku o náhrade trov konania, ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie dňa 16. septembra 2021. Dovolanie odôvodnil ust. § 420 písm. e) CSP (rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd) a ust. § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, teda že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

4.1. Dovolať odvolaciu súdu vytkol svojvoľnosť, arbitrárnosť a nepresvedčivosť odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku, pričom neboli splnené zákonom predpokladané podmienky na verejné vyhlásenie rozsudku. Dovolať opakovane požiadal o upovedomenie ho odvolacím súdom elektronicky na email: S..N..U. a N..N. o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku v súlade s ust. § 219 ods. 3 CSP, a to dňa 25. septembra 2019 a dňa 07. februára 2020, k čomu odvolacím súdom nedošlo.

4.2. Poukázal tiež na skutočnosť, že v konaní boli udelené dve splnomocnenia advokátke JUDr. E. Korčekovej (dňa 04. septembra 2016 a 11. septembra 2016), pričom rozsah jej splnomocnenia bol obmedzený na určité tam uvedené úkony, teda s poukazom na ust. § 92 ods. 2 CSP predložené plnomocenstvá advokáta obsahujúce obmedzenie na určité úkony vykazovali vady a nedostatky zakladajúce nedostatok procesnej podmienky. Uviedol, že bolo úlohou súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu dôsledne skúmať, či v čase vyhlásenia rozsudku okresného súdu ako aj v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu (a počas celého konania, ktoré mu predchádzalo), boli / budú splnené procesné podmienky konania podľa ust. § 161 ods. 1 CSP a vo vzťahu k obmedzeniu splnomocnenia advokáta ako odstrániteľného nedostatku udelených splnomocnení uskutočniť vhodné opatrenia podľa ust. § 161 ods. 3 CSP, a to zaslaním výzvy na predloženie riadneho splnomocnenia advokáta bez obmedzenia, k čomu okresným súdom ani krajským súdom nedošlo. Dodatočné predloženie splnomocnenia v súdom stanovenej lehote má za následok spätné odstránenie tohto nedostatku procesnej podmienky, a to aj vo vzťahu k tým úkonom v zastúpení, ktoré boli urobené pred udelením splnomocnenia (NS SR v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/249/2004). Uviedol, že v súlade s ust. § 380 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené, teda bolo povinnosťou odvolacieho súdu dôsledne skúmať, či boli v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku splnené všetky procesné podmienky, za ktorých mohol súd prvej inštancie vo veci konať a rozhodnúť.

4.3. Dovolať okresnému súdu vytkol aj nedostatok spočívajúci v nedoručení záverečnej reči žalovanej zo dňa 09. marca 2020 splnomocnenej advokátke, čím mu odňal možnosť riadne konať pred súdom. Sudkyňa S. Rovňánková nepredvolala advokátku na pojednávanie 20. októbra 2020, advokátke nedoručila písomnú záverečnú reč pred pojednávaním, záverečná reč nebola prečítaná na pojednávaní dňa 20. októbra 2020, čím malo byť zmarené právo dovolateľa na realizáciu procesného útoku a procesnej obrany.

4.4. Dovolať vytkol konajúcim sudcom súdov nižšieho stupňa osobný záujem nezákonne konať a rozhodnúť, ktorý je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľný a neakceptovateľný, pričom podľa žalobcu

došlo k ohýbaniu práva a mareniu spravodlivosti. Uviedol, že zákonná sudkyňa bola opakovane videná v prítomnosti prokurátora Z.. G.. K..

4.5. Uviedol, že Najvyšší súd SR ako aj Najvyšší súd ČR sa už vo svojej judikatúre zaoberali otázkou, v ktorých prípadoch a akým spôsobom sa nemajetková ujma preukazuje a kedy ju naopak preukazovať nie je potrebné, pretože jej vznik sa predpokladá. Rozhodovacia prax vyšších súdov a ústavného súdu sa ustálila, že mimo oblasť ujmy spôsobenej neprimeranou dĺžkou konania nie je potrebným vznik nemajetkovej ujmy preukazovať v situáciách, kedy je zjavné, že by rovnakú ujmu utrpela akákoľvek osoba, ktorá by bola danou skutočnosťou postihnutá, ide teda o notoriету, ktorú dokazovať netreba.

4.6. Záverom dovolateľ navrhol dovolaciemu súdu zrušiť napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, poprípade zrušiť aj rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 10C/167/2010-609 zo dňa 20. októbra 2020 a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Dovolateľ si uplatnil trovy dovolacieho konania.

5. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadрила.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (ustanovenie § 35 Civilného sporového poriadku) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a) CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) pri skúmaní, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a v časti dôvodné, v dôsledku čoho zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vzhľadom na skutočnosť, že nápravu nie je možné dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu musel dovolací súd zrušiť aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 CSP).

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľ si uplatnil dovolací dôvod v zmysle ust. § 420 písm. e) CSP, teda že vo veci rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Vylúčenie sudcu upravujú § 49 a nasl. CSP, v zmysle ktorých je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezáujatosti. Vylúčený je aj sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

11. Súčasťou práva na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) je aj právo na to, aby vec prejednal a rozhodol nezávislý a nestranný sudca. Zároveň toto ústavné právo na súdnu ochranu na strane druhej zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka (resp. strany konania) nebola odňatá zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy). Keďže inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci preto možno len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť nezaujato a nestranne.

12. Dovolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, konkrétne bodom 18. a 19. odôvodnenia. Odvolací súd uzavrel, že zo spisu nevyplýva žiadna okolnosť svedčiaca o tom, že by u zákonnej sudkyne JUDr. Silvie Rovňánkovej neboli dané dostatočné záruky objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania. Okolnosťami, ktoré by určitého sudcu zo zákona vylučovali z prejednávania a rozhodovania veci, môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, nie však iba subjektívna domnienka strany o možnej neobjektívnosti sudcu, ktorú namietajúci dostatočne nekonkretizuje, nepreukazuje a nedoloží. Z dohadov, predpokladov alebo špekulácií nemožno vyvodit' existenciu zákonného dôvodu pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Meradlom pre hodnotenie objektivity sudcu nemôže byť subjektívne hľadisko strany, ktoré je spravidla motivované tým, že súd nekonal a nerozhodol podľa jej predstáv. Takéto hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania, nepatrí strane a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. So závermi odvolacieho súdu sa dovolací súd plne stotožňuje a dopĺňa, že ani argumentácia dovolateľa pred dovolacím súdom nie je spôsobilá založiť dovolací dôvod v zmysle ust. § 420 písm. e) CSP, nakoľko ide opätovne len o dôkazne nepodložené dohady, vágne formulácie, prípadne špekulácie dovolateľa.

13. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP dovolateľ vytkol odvolaciemu súdu viacero nedostatkov. Ako prvou námietkou sa dovolací súd zaoberal dovolateľom avizovaným nesplnením zákonom predpokladaných podmienok na verejné vyhlásenie rozsudku. V súlade s ust. § 219 ods. 3 CSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiadala, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

14. Ako aj z obsahu spisu vyplýva, dovolateľ opakovane žiadal o upovedomenie ho odvolacím súdom elektronicky na e-mail: S..N..U., N..N. o mieste a čase vyhlásenia rozsudku v súlade s ust. § 219 ods. 3 CSP (ospravedlnenie zo dňa 22. septembra 2019, č. l. 548, ospravedlnenie zo dňa 06. februára 2020, č. l. 577). Tieto žiadosti neboli súčasťou odvolania, ale boli súdu prvej inštancie zaslané skôr ako súčasť iných podaní (ospravedlnení z neúčasti na pojednávaní). Z pokynového lístka zo dňa 10. mája 2021 pre spisovú kanceláriu vyplýva, že účastníci neboli na verejné vyhlásenie rozsudku volaní, nakoľko nepožiadali o doručovanie elektronickými prostriedkami (č. l. 643). Odvolací súd tieto žiadosti teda nereflektoval a dňa 18. mája 2021 verejne vyhlásil rozsudok. Porušenie ustanovenia § 219 ods. 3 CSP znemožnilo žalobcovi uskutočňovať mu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolanie žalobcu je preto prípustné a zároveň aj dôvodné. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že žalobca opodstatnene namietal dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, čo zakladá dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

15. Dovolací súd sa zaoberal aj ďalšou námietkou dovolateľa, ktorý poukázal tiež na skutočnosť, že v konaní boli udelené dve splnomocnenia advokátke JUDr. E. Korčekovej (dňa 04. septembra 2016 a 11. septembra 2016), pričom rozsah jej splnomocnenia bol obmedzený na určité tam uvedené úkony, teda s poukazom na ust. § 92 ods. 2 CSP predložené plnomocenstvá advokáta obsahujúce obmedzenie na určité úkony vykazovali vady a nedostatky zakladajúce nedostatok procesnej podmienky. Uviedol, že bolo úlohou súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu dôsledne skúmať, či v čase vyhlásenia rozsudku okresného súdu ako aj v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu (a počas celého konania, ktoré mu predchádzalo), boli / budú splnené procesné podmienky konania podľa ust. § 161 ods. 1 CSP a vo vzťahu k obmedzeniu splnomocnenia advokáta ako odstrániteľného nedostatku udelených

splnomocnení uskutočniť vhodné opatrenia podľa ust. § 161 ods. 3 CSP, a to zaslaním výzvy na predloženie riadneho splnomocnenia advokáta bez obmedzenia, k čomu okresným súdom ani krajským súdom nedošlo.

16. Dovolací súd sa oboznámil s obsahom spisového materiálu, pričom konštatuje, že súčasťou spisu je splnomocnenie žalobcu zo dňa 4. septembra 2016 udelené advokátke JUDr. Emílii Korčekovej na zastupovanie vo veci vypracovania a podania návrhu na zastavenie konania iniciovaného žalovaným MS SR podaním zo dňa 6. februára 2013, ktorým sa domáhal voči žalobcovi uloženia povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP (č. l. 351). Ďalšie splnomocnenie je v spise na č. l. 355 datované ku dňu 11. septembra 2016, ktorým žalobca splnomocnil JUDr. Emíliu Korčekovú na vypracovanie podania návrhu na zrušenie právoplatného a vykonateľného uznesenia Okresného súdu Bratislava I č. k. 10C/167/2010-254 zo dňa 10. mája 2013, na zastupovanie v tomto konaní do právoplatného zrušenia napadnutého uznesenia. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že advokátka adresovala na súd dve podania, konkrétne návrh na zastavenie konania zo dňa 6. septembra 2016 a návrh na zrušenie uznesenia č. k. 10C/167/2010-254 zo dňa 10. mája 2013 zo dňa 12. septembra 2016. Na obe podania reagoval súd prvej inštancie prípisom zo dňa 21. septembra 2016, ktorý doručoval tak žalobcovi ako aj advokátke, v ktorom uviedol, že vzhľadom ku skutočnosti, že uznesenie č. k. 10C/167/2010-254 zo dňa 10. mája 2013 nadobudlo dňa 17. júna 2013 právoplatnosť, súd nemôže rozhodnúť o zrušení predmetného uznesenia, a to aj s poukazom na skutočnosť, že voči uvedenému uzneseniu nebol podaný opravný prostriedok. Napriek vyššie uvedenému súd žalobcu informoval, že vzhľadom na rozhodnutie NS SR č. k. 3Cdo/349/2014 zo dňa 01. júla 2015, ktorým bolo zrušené uznesenie súdu č. k. 10C/167/2010-258 zo dňa 17. októbra 2013 a uznesenie krajského súdu č. k. 8Co/23/2014-282 zo dňa 27. januára 2014, ako aj skutočnosť, že od 01. júla 2016 nadobudol účinnosť nový zákon č. 160/2015 Z. z. CSP, v ktorom ust. § 141a OSP nemá ekvivalent, práve z dôvodu rozhodnutia ÚS SR o jeho protiústavnosti, súd nebude na uznesenie č. k. 10C/167/2010-254 zo dňa 10. mája 2013 prihliadať a žalobca z uvedených dôvodov nie je naďalej povinný zložiť preddavok na trovy konania. Advokátka sa ešte vyjadrila dňa 30. septembra 2016 a opätovne dňa 10. októbra 2016, že na základe výzvy súdu zo dňa 21. septembra 2016 žalobca trvá na podanej žalobe (č. l. 387, 396).

17. V súlade s ust. § 92 ods. 2 CSP splnomocnenie udelené na celé konanie a splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť. Zástupca, ktorému bolo také splnomocnenie udelené, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť strana.

18. Podľa ust. § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Odsek 3 ďalej upravuje, že ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

19. Zo spisového materiálu vyplýva, že žalobca sa nechal v priebehu konania zastúpiť advokátkou, pričom formulácia splnomocnenia zo dňa 10. septembra 2016, v ktorom uviedol, že toto ohraničuje, „na zastupovanie v tomto konaní do právoplatného zrušenia napadnutého uznesenia“ je nezrozumiteľná. Zo súčasného znenia CSP vyplýva, že advokátovi v spore možno udeliť iba procesné splnomocnenie. Pokiaľ je zástupcom strany advokát, rozsah splnomocnenia nemožno obmedziť iba na niektoré právne úkony (teda udeliť jednoduché splnomocnenie). Vo všeobecnosti platí, že ak v sporovom konaní uskutoční zástupca úkon v mene zastúpenej strany, musí mať súd písomným splnomocnením preukázanú existenciu a rozsah zastúpenia. Bez splnenia tejto podmienky nekoná súd so zástupcom a sporovú stranu nepovažuje za zastúpenú. Súd počas celého sporového konania skúma, či sú splnené procesné podmienky, teda podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (§ 161 ods. 1 CSP). Absencia riadneho splnomocnenia je vždy odstrániteľným nedostatkom procesnej podmienky, pri ktorom musí súd uskutočniť vhodné opatrenia podľa § 161 ods. 3 CSP. Prirodzeným vhodným opatrením je zaslanie výzvy zástupcovi, prípadne aj sporovej strane, na predloženie riadneho splnomocnenia (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2022, 352 s).

20. Súd prvej inštancie konal s advokátkou len v rámci 1 úkonu, kedy ju informoval prípisom zo dňa 21. septembra 2016, pričom ju však nevyzval na preukázanie riadnej plnej moci na celé konanie. Tento nedostatok nebol následne odstránený ani odvolacím súdom. Dovolateľ ho namietal až v dovolaní, ale nakoľko riadne splnomocnenie predstavuje procesnú podmienku na strane žalobcu vždy, ak zástupca uskutočnil úkon v jeho mene, teda ak išlo o úkon v zastúpení sporovej strany, túto musí súd skúmať v každej fáze konania. Keďže k nedostatku došlo už na súde prvej inštancie, a nápravu nemožno dosiahnuť zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, zrušil dovolací súd aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie rozhodnutie.

21. Je teda zrejmé, že žalobca v základnom konaní doručil súdu prvej inštancie plnomocenstvá, v ktorých prejavil vôľu byť zastúpený advokátkou, a to (zrejme) v časti základného konania, ktoré malo vady (nebolo udelené na celé konanie). Bude tak úlohou súdu prvej inštancie vyzvať právnu zástupkyňu žalobcu na oznámenie, či zastupuje žalobcu v celom konaní a ak ho zastupuje, aby založila do spisu riadnu plnú moc na celé konanie.

22. Na nedostatok splnomocnenia v konaní nadväzuje aj ďalšia dovolacia argumentácia dovolateľa, ktorou vytýkal okresnému súdu nedostatok spočívajúci v nedoručení záverečnej reči žalovanej advokátke, nepredvolaniu advokátky na pojednávanie konané dňa 20. októbra 2020, ktorými sa dovolací súd už nezaoberal, nakoľko konštatoval porušenie práva dovolateľa v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP.

23. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ opodstatnene namieta, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolanie žalobcu je preto v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť. Dovolací súd preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil. Dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, keďže nápravu nebolo možné dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 2 CSP). Vzhľadom na zistenú vadu zmätočnosti dovolací súd sa ďalšími dovolacími dôvodmi nemal možnosť zaoberať.

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.